

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України 24 квітня 2024 року № 578

Рішення разової спеціалізованої вченої ради № _____ про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач (ка) ступеня доктора філософії Софія Тоцька, 1997 року народження, громадянин (ка) України,

освіта вища: закінчив (ла) у 2021 році Запорізький національний університет за спеціальністю (спеціальностями): 032. Історія та археологія, 035.01 українська мова та література, 035.041 мова і література (англійська),

працює вчителем історії в Комунальній установі «Пологівський ліцей «Основа»

Пологівської міської ради Пологівського району Запорізької області, м. Запоріжжя,

виконав (ла) акредитовану освітньо-наукову програму «Історія», галузь знань 03.

Гуманітарні науки, спеціальність 032. Історія та археологія.

Разова спеціалізована вчена рада _____, утворена наказом Запорізького національного університету, м. Запоріжжя від «02» червня 2025 року № 251

зі змінами (за наявності), внесеними наказом від «__» _____ 20__ року № _____, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Каганова Юрія Олеговича, доктора історичних наук, професора, проректора з науково-педагогічної роботи Запорізького національного університету

Рецензентів - Грушевої Тетяни Вікторівни, кандидата історичних наук, доцента кафедри новітньої історії України, факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

Черкасова Станіслава Сергійовича, кандидата історичних наук, доцента, завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

Офіційних опонентів - Масненко Віталія Васильовича, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Ситника Олександера Миколайовича, доктора історичних наук, професора кафедри історії та археології, природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

на засіданні «28» липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03. Гуманітарні науки Софії Ігорівні Тоцькій

на підставі публічного захисту дисертації «Запорізька область в умовах Революції Гідності та розгортання агресії Російської Федерації проти України (листопад 2013 – травень 2014 рр.)»

за спеціальністю (спеціальностями) 032. Історія та археологія.

Дисертацію виконано у (в) Запорізькому національному університеті, м. Запоріжжя

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник (керівники) Турченко Галина Федорівна, доктор історичних наук, професор, завідувачка кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису (наводиться аналіз дисертації щодо дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)).

Здобувач (ка) має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 (наводиться аналіз наукових публікацій щодо дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії) (зазначити наукові публікації):

1. Тоцька С. Поразка проросійського сепаратизму у м. Бердянськ (листопад 2013 – травень 2014 рр.) *Актуальні питання гуманітарних наук. Видавничий дім «Гельветика»*. 2025. Випуск 84. Том 3. С. 16-21.
2. Тоцька С. Революція Гідності у м. Мелітополь Запорізької області (листопад 2013 – лютий 2014 рр.) *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2024. Том 35 (74) № 1. С. 99-104.
3. Турченко Г., Тоцька С. Революція Гідності в Запоріжжі: хроніка подій (листопад 2013 – лютий 2014 рр.) *Zaporizhzhia Historical Review*. 2021, №57. С. 139-147.
4. Турченко Г., Тоцька С. Революція Гідності на Запоріжжі (листопад 2013 – лютий 2014 рр.) *EMINAK*. 2024. №. 4 (48). С. 260-278.
5. Турченко Г., Тоцька С. Революція Гідності у м. Бердянськ Запорізької області (листопад 2013 – лютий 2014 рр.) *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2024. Том 35 (74) № 1. С. 99-104.
6. Тоцька С. Російсько-українська війна на території м. Пологи (лютий 2022 – лютий 2023 рр.) *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки» зареєстрований Міністерством юстиції України. Видавничий дім «Гельветика»*. 2023. С. 65-70.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова разової спеціалізованої вченої ради: Каганов Ю.О., доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Запорізького національного університету: досить довго нас привчали до того, що історики повинні бути об'єктивними. Але напевне ніколи не буває такої стерильної об'єктивності і водночас прагнення до об'єктивності воно жодним чином не заперечується тим, що кожен історик має свою систему цінностей та переконань. І цей аксіологічний вимір, він дуже важливий в історії. І сьогодні нас всіх поєднує те, що ми вважаємо вкрай важливими цінності, зі які стояв Євромайдан і за які сьогодні ведеться війна проти нашого спільного ворога. М сьогодні наскрізно говоримо про гідність, свободу, стійкість. І тут неодмінно напрошується паралелі між виборюванням свободи тоді і нині в умовах російсько-української війни. Дуже важливо, що авторкою цієї роботи є наша вже колега, яка своїм таким ще молодим, але гідним життєвим шляхом демонструє, що тема обрана не випадково, що вона свідомо тих цінностей, які описує, плає і прагне вочевидь прищепити своїм учням і це дуже важливо, тому що образ історика, який є виключно академічним вченим, напевно вже втрачає актуальність і ми дедалі більше говоримо про публічного інтелектуала, який прагне свої переконання масштабувати на широкий суспільний простір. Впевнений, що робота виконує ще одну важливу місію, вона заперечує стигматизацію образу Запоріжжя й Запорізького краю, як регіону, який тяжіє до прорадянського, проросійського наративів та способів мислення, ідеології і т.п. Можна поза сумнівом говорити про

поглиблення роботи і я погоджуюсь з колегами про те, що і більш чіткий акцент на компаративному аналізі на вписуванні запорізького випадку в загальноукраїнське тло і більш ретельний аналіз зарубіжної історіографічної бази, можливе посилення аналітичності у викладенні матеріалу, все це повинно стати перспективами роботи. Але давайте погодимось, що ми навіть досі не відчуваємо, що вже певна історична дистанція і ми описуємо події не вчорашні. Запоріжжя повстало тоді під час революції Гідності, воно продовжує боротьбу сьогодні, у тому числі проти закону, який обмежує дію антикорупційних органів України. Запоріжжя повстає доводить, що ті зерна свободи, вони були не випадкові і запоріжці тримають потенціал і не правильно вважати запорізький регіон таким, який досі перебуває в полоні російського, радянського міфу про те, що ми «єдиний народ» і т.п. Впевнений, що пані Софія має серйозні амбіції. Балансування між науково-популярним та суто академічним аспектами вам дається фахово, професійно. Тому, як голова ради, підтримую думку колег про те, що і з теоретичної точки зору і з формальних ознак, які регламентують документи щодо присудження ступеня доктора філософії і з позиції тієї практичної значущості, цінності роботи про, яку сьогодні неодноразово говорили колеги, робота заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Рецензент: Грушева Т.В., кандидат історичних наук, доцент кафедри новітньої історії України, факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету: коментарі рецензентів, опонентів дуже суголосні і це скоріш за все поради, не зауваження. Це відкритий лист, аркуш, де можна дійсно враховувати у подальші роботи. Ми чудово розуміємо, що робота скарб, бо ця тема буде розглядатися, а далі на Софію Ігорівну будуть посилатися як на авторку, і ми чекаємо, коли говоримо про міждисциплінарність, що будуть інші роботи істориків, політологів, культурологів і вони будуть далі враховуватися. Однозначно підтримую роботу і вважаю, що Софія Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Рецензент: Черкасов С.С., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету: цілком підтримую висловлену думку колег. Дійсно, робота пані Софії справляє надзвичайно позитивне враження у науково-теоретичному вимірі, приємно було побачити контекстуалізацію самої теми, яка вписана в загальнонаціональний і що ще важливіше в загальноєвропейський контекст. Тобто авторка працювала над європейською історією України, це заслуговує на особливе відзначення. Також надзвичайно велика цінність цієї роботи полягає в її антропоцентричності і в тих додатках, які ми побачили наприкінці дослідження, про те, що авторка дивиться на історичних процес людиноцентрично, через гуманістичну парадигму, що є надзвичайно важливим моментом. Робота є справжнім внеском у боротьбу з російськими дезінформаційними наративами і здійснює наукову реконструкцію надзвичайно складних суспільних, суспільно-політичних процесів, які відбувались в умовах революції і на початку війни. З огляду на викладене, слід підкреслити, що дисертація є високопрофесійним дослідженням з чітко окресленою метою, сучасними підходами до аналізу джерел і проблематики та оригінальними висновками. До цього додається абсолютно ретельне опрацювання джерельної бази і якісна робота над текстом дисертації. Тож, підтримую роботу і вважаю, що Софія Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Офіційний опонент: Масненко В.В., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького: у процесі обговорення дисертації пані Софії торкнулися дуже багато аспектів важливих зараз і щодо цифрових джерел і багатьох інших речей. Тобто це показує, що наша наука історична живе, розвивається і має продовження у особі пані Софії, як молодого покоління наших істориків і це дуже приємно відчувати, що попри зовнішні виклики, попри те, що там божевільні сусіди хочуть нас знищити. Але ми показуємо те, що нас не можна знищити. І що не тільки Україна живе, українська нація, а й історики українські попри всі виклики працюють. Щодо висновку, я вже казав і в своєму відгуку і маю повторити, те, що я підтримую, щоб пані Софії Тоцькій відповідно присвоїти ступінь доктора філософії, буду голосувати за.

Офіційний опонент: Ситник О.М., доктор історичних наук, професор кафедри історії та археології, природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: шановні колеги, також дуже завдячуємо можливістю взяти участь у цьому важливому науковому заході. Важливо наголосити при цьому, що проблематика Революції Гідності та розгортання агресії РФ впродовж вже понад десятиліття є не лише нагальним суспільно-політичним, але й суттєвим аспектом переосмислення новітньої історії України. Особливо це стосується Запорізької області, котра вже від початку 2014 р. стала одним з провідних бар'єрів протидії поширенню сепаратизму, а з кінця лютого 2022 р. і бар'єром розгортанню агресії РФ. При цьому дисертаційна робота Софії Тоцької, окрім історичного має неабияке прогностичне значення. Відтак дисертація Софії Тоцької має характер ґрунтового, комплексного й аналітичного дослідження зазначеної тематики, а її дисертаційне дослідження є вагомим внеском у таку скарбничку історичної школи Запорізького національного університету. Підтримую роботу і вважаю, що Софія Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради.

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада

(шифр ради)

присуджує Софії Ігорівні Тоцькій

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 03. Гуманітарні науки

за спеціальністю (спеціальностями) 032. Історія та археологія

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради додається (за наявності).

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Юрій КАГАНОВ

(власне ім'я та прізвище)